

Nr 452

Av herrar Larsson i Umeå och Jönsson i Ingemarsgården, *angående rättegångskostnader vid ingrepp enligt gruvlagen.*

(Lika lydande med motion nr 378 i Första kammaren)

Samerna i Sverige har fått vika undan för olika andra intressen: jordbrukskolonisation, gruvdrift, vattenutbyggnad m. m. Tidigare ersattes samerna icke för dessa markförluster. Numera lämnas ersättning. Den skadereglering som sker i vattenmål är den mest noggranna.

För närvarande pågår åtgärder för gruvdrift vid Stikkenjokk i Västerbottens län och i Svappavaara i Norrbottens län.

Redan instundande sommar skall en utmålsförrättning ske vid Stikkenjokk. Samerna har att vid denna förebringa utredning om skadorna på renskötseln med binäringar. Det är här fråga om intrång i enskild rätt. Ersättning för erforderlig juridisk och teknisk utredning utgår dock icke. Samerna får betala hela denna rättegångskostnad med egna medel. Detta utgör en markant avvikelse från vad som gäller i expropriationsmål och i vattenmål. Fullföljd av talan mot beslut vid utmålsförrättning sker i vissa frågor till kommerskollegium, som har ställning av motpart till samerna vid förrättningen beträffande Stikkenjokk. Till det sagda kommer, vad angår Stikkenjokk, att renskötseln redan vållats skada, som icke ersatts, genom en redan bruten väg och genom en sedan åtskillig tid tillbaka pågående malmundersökningsverksamhet. Vidare planeras ett nytt stort vägbygge rätt genom Vilhelmina södra lappbys vårbetesland, som hittills varit ostörda. Skadorna av vägen prövas i särskild ordning. Vissa skadeverkningar för samerna inom lappbyn prövas i vattenmålsväg, så beträffande en bro, som kan inverka menligt på flyttning svägar och fiske, samt beträffande utsläpp av anrikning svatten, som skadar fiske. Nämn da lappby är redan hårt drabbad av vattenregleringar, som bl. a. medför issvårigheter och risk för sammanblandning av renarna med andra byars renar, vilket medför stora olägenheter.

Sammanlagringen av dessa skador torde medföra en totalverkan som icke blir underkastad en samlad bedömning av någon instans enligt gällande ordning.

Beträffande Svappavaara råder liknande förhållanden. Här tillkommer ett järnvägsbygge, som kommer att vålla samerna mycket stora skador, vilka dock i viss mån kan förebyggas genom åtgärder. Äldre oregrerade skador

på renskötseln med binäringar torde finnas även vid Svappavaara. Det är av vikt att samerna får praktiska möjligheter att verkligen bevaka sin talan gentemot gruvföretagen. I vissa fall måste talan beträffande intrång genom sådana företag föras vid allmän domstol. Även här är reglerna om rättegångskostnad vida mera ogynnsamma än när det gäller expropriation.

Med stöd av det anförda yrkas,

att riksdagen måtte hemställa hos Kungl. Maj:t om en översyn av nu gällande regler angående rättegångskostnader och deras fördelning vid ingrepp enligt gruvlagen.

Stockholm den 25 januari 1963

Sigvard Larsson

Elias Jönsson

i Ingemarsgården